14.1.2019

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys 269/2018

Metsä Groupin lausunto hallituksen esityksestä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan Talousvaliokunta on pyytänyt Metsä Groupilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 269/2018 laiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta, laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Yleisesti Metsä Group pitää esityksen mukaisia lainsäädäntömuutoksia kannatettavina ja oikean suuntaisina. Lakiesitykset sujuvoittavat lupamenettelyjä, parantavat lupaprosessien ennakoitavuutta ja parantavat siten yritysten investointiympäristöä. Metsä Group pitää hyvänä, että lakihankkeiden taustaselvityksissä on hyödynnetty käytännön hankkeista saatuja kokemuksia kuten Äänekosken biotuotetehdashanketta.

Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

Äänekosken biotuotetehdashankkeen ja yhtiön muiden investointihankkeiden kokemusten perusteella Metsä Group haluaa nostaa lakiesityksistä esiin erityisesti yhteensovittavan viranomaisen roolia ja tehtäviä (5 § ja 2.luku), hakijan neuvontaa (6§) sekä luvan käsittelyaikaa (8§ ja 14 §) koskevat säädökset.

Yhteensovittavan viranomaisen rooli on keskeinen ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisprosessin johtajana ja koordinoijana hankkeeseen liittyvien viranomaisten kesken. Hyvällä koordinoinnilla on mahdollisuus parantaa sekä käsittelyn sujuvuutta että lupapäätösten laatua esimerkiksi epäselvien, päällekkäisten tai ristiriitaisten lupamääräysten välttämiseksi. Riski päällekkäisille velvoitteille on olemassa esimerkiksi kemikaalilainsäädännön ja ympäristölainsäädännön välillä. Lupapäätösten riittävä sisällöllinen yhteensovittaminen on varmistettava yhteensovittavan viranomaisen toimesta ja yhteensovittamista on tarvittaessa myös ohjattava aktiivisesti (14 §). Tämä yhteensovittavan viranomaisen rooli on kuvattu hallituksen esityksessä melko kevyesti ja se tulisikin tuoda esiin nykyistä selvemmin.

Hakijan neuvonta ja erilaiset tapaamiset viranomaisten ja luvanhakijoiden kesken luvan käsittelyn aikana ovat nousseet erittäin merkittävän rooliin sujuvan lupakäsittelyn ja laadukkaiden lupapäätösten varmistamisessa. Metsä Groupin kokemusten mukaan ne ovat erittäin suositeltavia sekä asian käsittelyyn liittyvien menettelyjen ja viranomaistahojen kirkastamiseksi, että tarjoamaan lisätietoa kyseessä olevasta hankkeesta ja hakemusasiakirjoista asiaa käsitteleville viranomaisille. Lisäksi neuvontaan liittyvät tapaamiset tarjoavat eri osapuolille mahdollisuuden tarkentaviin kysymyksiin. Tapaaminen hakijan ja viranomaisten välillä olisi aina järjestettävä, mikäli hakija sitä esittää. Toiminnanharjoittajan näkökulmasta on lisäksi tärkeää, että tapaaminen voidaan järjestää joustavasti sopivassa vaiheessa lupaprosessia. Neuvonnan menettelyt on sinänsä kuvattu hyvin lakiehdotuksen perusteluissa (6 §), mutta esimerkiksi hankkeen tai hakemuksen esittelyä tai hakemuksen tietojen tarkentamista ei ole mainittu lainkaan osana tapaamisten sisältöä, vaikka käytännössä ne ovat olennainen osa tapaamisia ja luvan käsittelyn sujuvoittamista. Tältä osin lain perusteluja voisi vielä täydentää.

Metsä Group pitää erittäin tärkeänä että luvan käsittelyaika on huomioitu lakiesityksessä. Luvanhakijan kannalta on tärkeää saada varmuus luvan käsittelyn aikataulusta, koska luvan saanti on usein edellytyksenä lopullisten investointipäätösten tekemiselle ja hankevalmistelujen käynnistämiselle. Lisäksi tulee luvan käsittelyaika saada rajattua hakijan kannalta kohtuulliseksi, koska käsittelyn viivästyminen voi aiheuttaa merkittäviä ongelmia hankkeiden aikataulutukseen. Lisäksi käsittelyn viivästyminen aiheuttaa usein tarvetta päivittää hakemusaineistoa ja teettää siten ylimääräistä työtä sekä luvanhakijalle että viranomaiselle. Käsittelyaikaa koskevat 8 § ja 14 § ovat sisällöltään varsin yleispiirteisiä ja ohjeellisia, mutta sellaisenaankin askel oikeaan suuntaan luvan käsittelyyn käytettävän ajan rajaamiseksi. Minimitavoitteena tavanomaisen lupa-asian käsittelyajaksi tulisi pitää esimerkiksi ympäristönsuojeluasetuksessa esitettyä 10 kuukauden aikaa lupahakemuksen vireille tulosta, olettaen että hakemuksen käsittely saadaan käynnistettyä välittömästi ilman esimerkiksi hakemusaineiston puutteista johtuvia viivytyksiä. Mahdollisimman lyhyeen käsittelyaikaan ei kuitenkaan tule pyrkiä lupapäätösten laadun kustannuksella, vaan tärkeintä on saada varmuus käsittelyn aikataulusta ylipäätään, ennustettava prosessi ja laadukkaasti valmisteltu lupapäätös. Myös hakijalla on merkittävä rooli sujuvan lupakäsittelyn mahdollistamisessa esimerkiksi laadukkaan hakemusaineiston varmistamisen kautta.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Lakiehdotus mahdollistaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristölupamenettelyn nykyistä joustavamman yhteensovittamisen, mahdollistaen hankkeen viranomaismenettelyjen hoitamisen nykyistä sujuvammin. Myös kustannustehokkuus paranee jos eri menettelyissä voidaan hyödyntää samoja selvityksiä. Metsä Group pitää lakiesityksen muutoksia kauttaaltaan järkevinä ja oikean suuntaisena ja katsoo, että niillä voidaan saavuttaa aitoja hyötyjä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden toteutuksessa.

Espoossa 14.1.2019

Timo Kanerva
Ympäristöjohtaja
Metsä Group, Teknologia